

La insostenibilitat del *fast fashion*

per SUSANA TOBOSO CHAVERO,
ambientòloga i dissenyadora de moda.

Fotografies de Pixabay sota llicència Creative Commons CC0

El sector de la moda

A Europa existeixen centenars d'empreses i marques on dissenyen milers de dissenyadors, grans escoles de disseny, nous dissenyadors emergents, investigació, importants museus i grans professionals. No obstant això, la producció tèxtil continua sent propietat d'Àsia. Les importacions tèxtils a Europa continuen creixent any rere any, països com Xina, Bangladesh o l'Índia, confeccionen la roba que comprem a les grans multinacionals. La indústria de la moda és una de les més globalitzades a nivell de disseny, cadena de producció i venda. Es pot donar el cas que un pantaló sigui dissenyat a Barcelona, el seu teixit sigui xinès però es confeccioni a Bangladesh, que viatgi en vaixell durant un mes de tornada a Barcelona i s'envii a New York per vendre'l. Per tant, és d'esperar que la indústria de la moda sigui el segon sector més contaminant darrere la del petroli.

Es venen anualment més de 80.000 milions de peces al món i més del 75% de la roba que es llença va parar als abocadors. El 20% dels tòxics que s'aboquen a les aigües provenen de la indústria tèxtil, on es gasten bilions de litres per teixir i confeccionar tot tipus de peces de vestir. Els oceans estan plens de vaixells que surten dels ports de Shanghai o Hong Kong a vessar de contenidors amb roba de les grans multinacionals que dominen el mercat i que es poden trobar a totes les principals arteries comercials de les grans ciutats europees.

L'estructura de les grans multinacionals

La indústria de la moda és un entramat d'una llarga i variada cadena de producció, des de la matèria primera, la producció del teixit, la confecció de la peça de vestir, el seu transport, publicitat, venda, ús i finalment el reciclatge o eliminació de la peça.

La gran majoria de les multinacionals i per mimetisme moltes mitjanes i petites empreses funcionen de la mateixa manera.

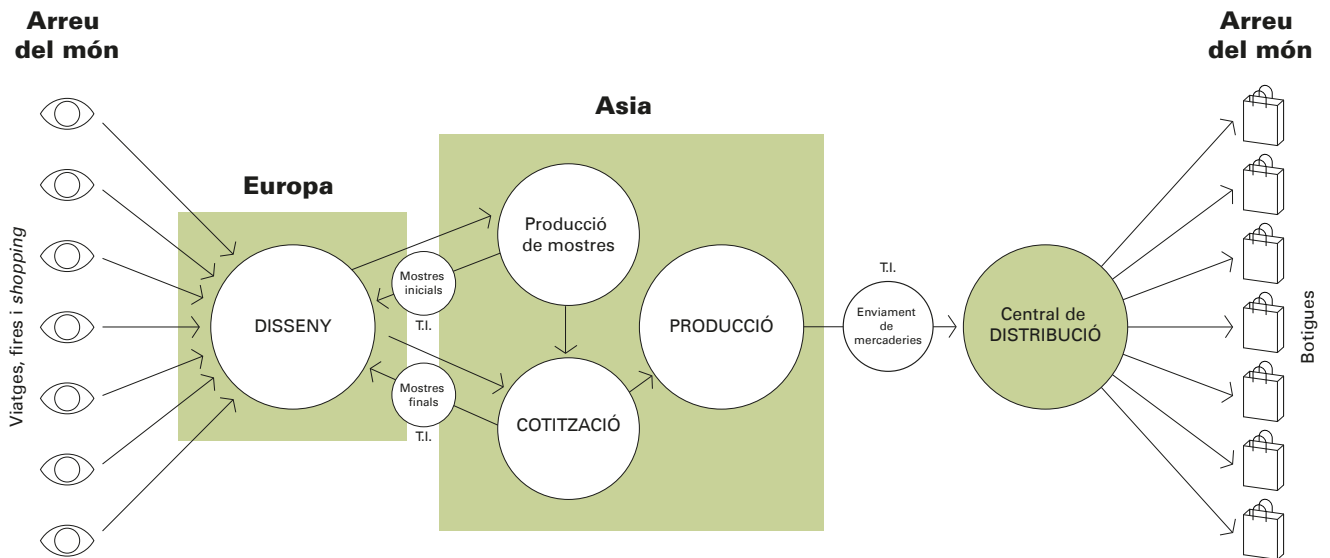
El precursor del *fast fashion* se l'atorga al grup Inditex que va revolucionar la manera de distribuir, produir i vendre a les seves botigues. Les clàssiques temporades primavera-estiu i tardor-hivern desapareixen i es passa a una producció continuada de peces on cada setmana s'incorporen a les botigues noves col·leccions. Aquest fet té un impacte directe en com es consumeix, com es dissenya, com es produeix i en general en tots els actors que formen part d'aquest sector.

A escala consumidor, la percepció de la compra de roba canvia totalment, quan abans es comprava un jersei, jaqueta, o qualsevol altra peça per temporada, ara el consum pot arribar a ser setmanal, considerant la moda com un producte d'un sol ús, menys durador, més barat i amb menys valor afegit. Les peces de vestir baixen de preu i les empreses necessiten produir més barat, així es deslocalitza la producció cap a països com la Xina, Índia o Bangladesh, amb mà d'obra més econòmica i amb poca o inexistent legislació ambiental o de protecció dels drets dels treballadors. Per tant, la roba és més barata, en consumim més, i els beneficis econòmics per les empreses augmenten alhora que hi ha menys justícia social i més contaminació en els països on es produeixen. Una roda que no para de girar i que creix amb el temps.

A escala empresarial, totes elles mantenen una manera similar de treballar. La següent figura tracta de reproduir el cicle tipus:

Figura 1. Esquema del funcionament de les multinacionals i les diferents fases que ho componen. T.I.: Transport Internacional

Tota col·lecció comença amb una sèrie de viatges a fires internacionals de teixits o de moda i viatges per les grans capitals del món comprant centenars de peces de vestir i així tractar de reproduir les tendències dels principals dissenyadors de moda. Amb aquesta informació es dissenya la col·lecció i els futurs proveïdors fan arribar les seves propostes en forma de mostra a la seu central de disseny, normalment ubicades a Europa. Es tria quines es produiran i tot l'equip, tant de compradors com dissenyadors, viatgen al país d'origen, Xina, Bangladesh, etc. per cotitzar aquestes peces. Aquests viatges solen ser devastadors física i mentalment, tant pel grup de compradors i dissenyadors com pels mateixos proveïdors que després faran les produccions. Jornades de 14/16 hores diàries negociant els preus, dies dins d'un hotel sense sortir d'una habitació i pensant de quina manera el proveïdor serà capaç d'entregar una producció perfecta al mínim cost.

Una vegada els preus estan tancats, el proveïdor enviarà més mostres per tal de donar el vistiplau a la producció. Aquesta, s'enviarà per vaixell, ja que és més econòmic, només s'envien per avió quan són molt urgents i sovint a cost del proveïdor si el retard és responsabilitat seva. Aquestes peces, una vegada arribin a la central de distribució, es repartiran per totes les botigues del món.

Aquest cicle no es repeteix només dues vegades a l'any sinó que es repeteix cada vegada que es dissenya una nova col·lecció, el que vol dir que normalment és un cicle mensual, inclús moltes vegades cada dos o tres setmanes.

El paper de la dona en el sector de la moda

Les dones són el pilar del sector tèxtil, a excepció com sempre dels alts càrrecs, on segueixen predominant els homes. La gran majoria de les multinacionals europees i les empreses asiàtiques són gestionades per homes, en canvi les dones són el col·lectiu majoritari. L'exigència en la moda és molt alta i especialment amb la dona, que sent pitjor pagada, ha de dedicar més hores, ha d'estar sempre disponible i ha d'ajornar la seva vida familiar en favor de les necessitats laborals. En aquestes multinacionals entre el 80% i 75% són dones, i a vegades s'enfronten a diferents situacions delicades. Per llei les dones tenen dret a la baixa maternal

quan tenen un fill i a agafar-se la reducció de jornada durant uns anys si és el que desitgen. La realitat és una altra ben diferent, algunes d'elles no arriben a esgotar tota la baixa que els correspondria per por a perdre el seu lloc de treball. Altres s'acullen a la reducció de jornada però l'empresa amb el temps arriba a suggerir tornar a la jornada laboral sencera i en alguns casos fins i tot tractar d'arribar a un acord pactat amb la treballadora per deixar l'empresa. Aquestes situacions no són aïllades sinó que són comuns i quotidianes, es podria dir que estan totalment normalitzades a aquestes multinacionals. Els drets que per llei els correspondria, moltes dones no s'atreveixen a exercir-los per por a quedar-se sense feina o ser reubicada en un altre departament.

La contaminació i les grans quantitats de residus

L'impacte ecològic de la moda és considerable, tenint en compte que el consum en els darrers anys ha augmentat un 400% i la manera de produir ha canviat radicalment com s'ha mencionat abans. És una realitat que la petjada de carboni és enorme. Només veient el diagrama de la figura 1, ens podem imaginar la quantitat de recursos, emissions, contaminats o residus que es generen. Si ens centrem en la cadena de producció exposada, trobaríem diferents tipus de contaminació i/o residus en les diferents fases de la producció d'una col·lecció :

Residus. Hi ha dos tipus de residus majoritàriament. Per una banda, les aigües residuals que contaminen els sistemes fluvials, sòls etc. i per l'altra els residus sòlids, com les minves de producció, les mostres, produccions que es rebutgen o les peces de vestir que acaben en un abocador després de ser utilitzades.

Emissions de GEH. En la gran majoria de fases trobem emissions de gasos d'efecte hivernacle, com en els viatges que es fan de shopping o de cotització a Àsia, com en l'enviament de les mostres i de la producció. També les emissions es donen tant a les instal·lacions de disseny i distribució com a les fàbriques.

Contaminants. Es troben grans quantitats de contaminants, molts d'ells molt tòxics com els NPEs (nonilfenoletoxilats), Amines o Ftalatos, procedents de les tintures o dels processos que s'utilitzen per a la teixidura. També s'utilitzen pesticides i fertilitzants per a la producció del cotó, que és la fibra més utilitzada en la moda, etc.

Explotació dels recursos naturals. S'utilitza una gran quantitat de recursos, sobretot aigua, ja que el tèxtil necessita una gran quantitat per ser produït, també sòl per la producció de cotó, lli, etc. i petroli per a la producció de polièster, nylon, etc. i per al combustible dels vaixells, avions, camions, etc.

La indústria del *fast fashion* és una de les indústries que més contamina. Seria inacabable descriure tots els contaminants i residus que genera, ja que està formada per diferents agents i comporta desenes d'etapes per confeccionar una sola peça. Algunes de les més contaminants seria la del conreu del cotó, que és la fibra més utilitzada per aquest sector. El conreu intensiu de cotó és responsable del 2,6% de l'ús global d'aigua i necessita grans quantitats de pesticides i fertilitzants. Aquests, contaminen aqüífers, l'aire i el sòl. Per una altra banda, el nylon i el polièster que són junt amb el cotó altament consumides, estan fetes de petroquímics, per tant no són biodegradables i s'acumulen als rius, oceans i es bioacumulen en diferents espècies. A la vegada aquestes fibres necessiten gran quantitat d'energia i emeten òxid de nitrogen quan són produïdes.

També es troba el sector del transport, que segons un estudi de la revista *Environmental Science and Technology*, entre un 18% i un 30% de les emissions mundials de NOx i el 9% de SOx són creades pels vaixells mercants. També alerta que només 15 d'aquests vaixells de mercaderies de gran format emeten la mateixa quantitat de contaminants que 760 milions de cotxes.

Noves iniciatives i el futur del *fast fashion*

No només el *fast fashion* provoca importants residus, contaminats i emissions sinó que també comporta en molts països la discriminació de gènere, violació dels drets dels treballadors o condicions de treball infrahumanes. Un exemple clarificador va ser el col·lapse de l'empresa Rana Plaza a Bangladesh, on van morir més de mil persones, i va deixar al descobert les condicions de treball i la injustícia social que hi ha al món, mentre que a occident ens comprem samarretes a 3 euros, a l'altra part del món treballen jornades interminables per fer les nostra roba a raó d'un sou de 50 euros mensuals.

Existeixen noves iniciatives a diferents empreses. Grans multinacionals comencen a fer col·leccions amb cotó orgànic o "conscious collections", també d'altres recullen les peces de vestir que es llencen i les donen a diferents ONGs, o comencen a proliferar departaments de responsabilitat social corporativa. Iniciatives interessants si no fossin només una petita part del gran canvi que haurien de fer totes aquestes empreses. Començant per les centrals de disseny i distribució a Europa i la seva implicació en la millora de les condicions en les fàbriques asiàtiques.

El *fast fashion* és la quinta essència del capitalisme de consum, i la implicació pel canvi a un altre tipus de producció en aquest sector ha de començar tant per part de les empreses i institucions com dels consumidors. El consumidor té en les seves mans alinear la seva manera de pensar amb la seva manera de comprar, i exigir a les empreses uns productes locals, sostenibles i justos socialment. ●

REFERÈNCIES

- CLINE, Elizabeth L. *Overdressed: The Shockingly High Cost of Cheap Fashion*, Penguin Books Limited, 2012
- Ecowatch, 2016. <http://www.ecowatch.com/>
- Inditex. *Memoria anual 2014*. <https://goo.gl/2yv6OJ>
- Observatorio de la Moda Española. *El Sector de la Moda en España: Retos y desafíos*, 2016.
- Renovables verdes. *15 buques mercantes de los más grandes contaminan igual que 760 millones de coches*. 2016. <http://goo.gl/wGDACU>
- Sense & Sustainability. *The Fashion Industry and Its Impact on the Environment and Society*, 2016. <http://goo.gl/s56L0m>
- The European Apparel and Textile Confederation, 2016. <http://euratex.eu/index.php>